

TEATRU

TEATRUL DE COMEDIE BUCUREȘTI FUGA

de Mihail Bulgakov

Cel mai adesea se spune că misiunea criticii teatrale constă în a emite opinii despre calitatea unui spectacol. Dar mai este în sarcina criticii și să cerceteze în ce măsură respectivul spectacol – cun sau rău – e simptomatic pentru instituția care l-a creat. Dacă aș fi avut ocazia să văd și să scriu despre *Fuga* înscenată la Teatrul de Comedie de Cătălina Buzoianu în urmă de cu mai bine de un an, cu siguranță m-aș fi simțit îndreptățit să notez că montarea întrunește toate însușirile capabile să revalideze respectiva instituție nu doar ca un teatru cu importante individualități actoricești, ci ca posesoarea unei autentice echipe. Că regizoarea Cătălina Buzoianu, aflată într-un moment maxim al capacităților sale creatoare, nu s-a mulțumit să realizeze doar un spectacol foarte bun, ci și-a exercitat în chip desăvârșit funcția de factor coagulant, adunând energiile risipite în conflicte personale – conflicte ce nu ma sunt demulti doar de culise – și le-a canalizat spre rosturile lor firești – zămisierea de spectacole. Din păcate, miracolul a ținut doar atât cât a fost Cătălina Buzoianu regizor invitat la Teatrul de Comedie. Pentru că, deși mai toată trupa cunoscutului teatru bucureștean a contribuit la înfăptuirea a ceea ce cred a fi fost cel mai bun spectacol al anului 1995, – să notez că într-o săptămână, în primăvara acestui an, spectacolul a obținut cele mai importante premii la Festivalul „Caragiale” și la Festivalul „Teatru – Imagine” de la Satu Mare – conflictele au reizbucnit, a intervenit o nouă schimbare de director și Teatrul s-a îndepărtat din nou de la menirea lui. M-aș bucura ca până la apariția acestei cronici lucrările să se schimbe radical și definitiv în favoarea Teatrului de Comedie și a spectatorilor săi.

Fuga lui Mihail Bulgakov a fost tradusă în limba română de Ioan Chirilă.

Este o partitură răscolitoare prin dimensiunea ei tragică. O succesiune de opt vise/coșmaruri constituie o teribilă condensare a aberațiilor și teoriilor istoriei. Prima parte a piesei are ca leit-motiv ultima fotografie a familiei imperiale ruse împușcată la Ekaterinburg și urmărește fuga deznădăjduită a trupelor decimate ale generalului Hludov, o fugă marcată de pierderi și crime, de execuții brutale și de momente de disperare, de scene de un dramatism vecin cu nebunia care filtrat de un vis bolnav capătă forme de *grand guignol*. Destinele individuale nu mai contează. Tălăzuirile acelor momente ale istoriei care au decis soarta câtorva generații marcate de o demență belicoasă transformă individualitățile în gloată. O gloată care se refugiază posedată de o nebunie demoniacă, care aleargă fără țintă, ce se simte bolnavă.

Fuga lui Bulgakov aparține aceluși tip de literatură dramatică ce i se poartă perfect Cătălinei Buzoianu. Pentru că, deși surprinde viața într-unul dintre momentele sale de răscruce, textul absoarbe debordant pulsația vieții trăite cu maximă intensitate, chiar dacă acum viața e sinonimă cu mizeria însăși a condiției umane.

Și care, dacă nu viața și condiția umană, au fost cele două mari teme care au preocupat-o pe Cătălina Buzoianu de-a lungul unei cariere care se împlineste cu fiecare nouă montare? Cătălina Buzoianu își construiește spectacolul pe tărâmul unui realism dilatat la maximum, până acolo încât atinge granițele fantasticului. Înăptuiește un spectacol ce se înfățișează asemenea unui original mister teatral în care tragedia individului e subsumată tragediei omenirii, ambele găsiindu-și expresia într-o viziune parabolică la împlinirea căreia contribuie decorul lui Puiu Antemir, costumele Lianeii Mantoc și muzica de scenă pe teme din *Spărgătorul de nucă* scrisă de Dorina Crișan Rusu.

Dar la fătura acestui spectacol a lucrat cu folos o întreagă echipă de actori ce dă expresia unei lumi de autentică umanitate tragică. E straniu, e uluitor, e desăvârșit Ștefan Iordache în consistența rol al generalului Cernota. E extraordinar în tragicele izbucniri și dureroasele lamentații Vladimir Găitan, interpretul generalului Hludov. Dar le-ar putea reproșa cineva ceva felului în care-și durează rolurile lui Silviu Stănculescu, Ion Chelaru, Iarina Damian sau Florin Anton? Sau ar fi ceva de obiectat la evoluțiile de o apreciabilă maturitate profesională ale foarte tinerilor Diana Dumbrovă, Zoltan Octavian Butuc, George Ivașcu, Mihai Bisericanu sau Alexandru Pop? *Fuga* de la Teatrul de Comedie e unul dintre acele puține spectacole în care nici un rol, oricât de mic, nu e tratat neglijent, nu e lăsat nerezolvat. Ideea însăși de figurație e exclusă. Lupta dintre oroare și sublim din care e țesută însăși istoria e pusă între operațiile acestui magistral spectacol care nu admite figurații. Această luptă se termină cu învinși și învingători. Personajele aduse pe scenă aparțin primei categorii. Învingătoare e însă trupa Teatrului de Comedie călăuzită de Cătălina Buzoianu. Această victorie pe care o conservă și o consfințește la un an de la premieră *Fuga* mi se pare că s-ar conveni să fie factorul care să-i călăuzească în viitor pe acești minunați actori care merită spectacole precum cel comentat și nu jalnic aranjamente de culise scoase fără discernământ în văzul târgului.

TEATRUL „RADU STANCA” SIBU

DONA JUANA

de Radu Stanca

„Orice creație artistică înseamnă îndrăzneală și nu se poate pomeni numele vreunui creator, demn de acest titlu, care să nu fi fost un îndrăzneț. Numai că simpla îndrăzneală încă nu înseamnă creație. A fi original încă nu înseamnă a fi autentic. Or, lucrul cel mai necesar regizorilor noștri, mai ales celor tineri, este să fie autentici.”

Nu știu cât de atent și cât de des a citit Gavril Cadariu, regizorul spectacolului cu piesa *Dona Juana* de la Teatrul „Radu Stanca” din Sibiu, rândurile de mai sus aparținând însuși patronului spiritual al instituției, rânduri ce figurează în chiar caietul de sală al montării. Dar, cel puțin pentru mine, e cert că tânărul regizor care a avut îndrăzneala să se apropie după atâta vreme de textul lui Radu Stanca, l-a pierdut din mână iar din drama lirică *Dona Juana* prin care, după părerea

lui Ion Vartic „dramaturgul a realizat cea mai ingenioasă soluționare a unui motiv tradițional” nu a mai rămas nimic. Adică nimic din echilibrul compozițional, din rafinamentul formal, din enigmaticul și inefabilul care-i conferă farmec. Gavril Cadariu nu a probat, prin felul în care a realizat mizanscena, nici originalitate, nici autenticitate, ci doar cantonarea într-un stil de teatru vetust, puternic contrastant cu însăși tinerețea regizorului. Regizor care a comis mai întâi o formidabilă eroare de distribuție, interpretul lui Don Juan, actorul Constantin Chiriac, neavând nici una dintre datele rolului, apariția sa fiind pe alocuri chiar hilară. Tonul declamatoriu, „vitejesc” e de o neadekvare totală. Diana Văcaru, interpreta *Donei Juana*, e mai aproape de experțele partitului, dar actrița pare că nu a primit nici un fel de îndrumări regizorale, mai toată zbaterea ei consumându-se într-o monotonie adormitoare. Cum pe Diana Văcaru am văzut-o în condiții ce-i erau mult mai favorabile, bunăoară interpretând, cu nuanțările de rigoare, trei roluri în *Piesă cu repetiții* de Martin Crimp la Naționalul din Târgu Mureș, sunt convins că disponibilitățile sale actoricești sunt net superioare celor probate în spectacolul sibian. Nu am cunoștință dacă Gabriela Neagu (Fiorela) și Mihai Coman (Fiorelo) posedă o diplomă atestând trecerea lor printr-un institut de învățământ superior artistic, dar felul în care se petrece trecerea lor prin scenă, în montarea pe care o comentez, ni-i arată neajutorăți și practicând un joc exterior. Cu ceva mai multă personalitate e contratură de către actorul Mihaela Bica apariția lui Don Fernando.

Nici decorul gândit atât pentru orizontala scenei cât și pentru înălțime, executat în contrastantele culori alb-negru, nici costumele în negru și roșu pentru Don Juan și *Dona Juana* și crem verziu pentru Fiorelo și Fiorela (scenografie Mugur Pascu), nici infiltrările pretins serafice ale personajului Dragostea interpretat de Irina Lazăr care, prin incerte mișcări de balet maschează operațiile de modificare a recuzitei (mașinistul care e însărcinat cu aceasta posedând și el un fel de costum cu aripioare), nu compensează absența gândului regizoral. Așa încât eu nu am găsit în spectacolul Teatrului „Radu Stanca”, din Sibiu nici ritual, nici ceremonial, nici metaforă, nici lirism tragic. Adică, nici unul dintre acele elemente care ar fi avut capacitatea să atragă atenția asupra unei înfăptuiri scenice care sfârșește prin a fi de o precaritate dezarmantă. Și e păcat când cineva are îndrăzneala de a se angaja să însceneze un text de frumusețea celui scris de Radu Stanca, când nu are nimic de spus despre el.

Mircea Morariu

TANGOS!

Recent, compania Andy Degroat, în cadrul unui turneu internațional realizat sub înaltul patronaj al A FAA, cu sprijinul ADAMI, în cadrul unei coproducții Red Notes / Opéra-Théâtre de Massy / Festival International de Danse de Cannes – a prezentat la Cluj în sala Operei Maghiare spectacolul de balet „TANGOS!” Muzica a fost aleasă din repertoriul argentinian al anilor 30-40 (Canaro,